

การวิเคราะห์และสังเคราะห์วิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัย ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย ระหว่าง พ.ศ. 2543-2553¹

An Analysis and Synthesis of Theses about Academic Libraries of Public
Higher Education Institutions in Thailand During 2000–2010

จินตนา ทนโคกสูง²

Jintana Tonkhoksung

อารีย์ ชื่นวัฒนา³

Aree Cheunwattana

พวา พันธุ์เมฆา⁴

Pawa Panmekha

---

¹ บทความจากปริญญาานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2554

² นิสิตปริญญาโท ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ E-mail: jinta_kid@hotmail.com

³ Ph.D., ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ E-mail: areech@swu.ac.th

⁴ รองศาสตราจารย์ (อาจารย์พิเศษ) ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ E-mail: pawa@swu.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์วิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย ที่เผยแพร่ระหว่าง พ.ศ. 2543-2553 โดยศึกษาด้านสถาบัน สาขาวิชา ขอบเขตเนื้อหา ประเภทของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และการนำหลักวิชา/ทฤษฎีมาใช้ในการวิจัย รวมทั้งสังเคราะห์ผลการวิจัยของวิทยานิพนธ์ที่มีประเด็นร่วมกัน สรุปภาพรวมของความรู้ที่ได้จากข้อค้นพบ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัย จำนวน 210 ชื่อเรื่อง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกข้อมูลวิทยานิพนธ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นสถาบันที่มีจำนวนวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยมากที่สุด 51 ชื่อเรื่อง รองลงมา คือ มหาวิทยาลัยรามคำแหง 43 ชื่อเรื่อง พ.ศ. 2546 เป็นปีที่มีการเผยแพร่วิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยมากที่สุด สาขาวิชาที่มีการทำวิทยานิพนธ์มากที่สุด คือ สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์/สารสนเทศศาสตร์ ส่วนสาขาอื่น ๆ ได้แก่ การอุดมศึกษา เทคโนโลยีการศึกษา การบริหารการศึกษา การวิจัยการศึกษา และสถาปัตยกรรมศาสตร์ ในการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ตามขอบเขตเนื้อหา พบว่าวิทยานิพนธ์ร้อยละ 28.10 มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้และพฤติกรรมการใช้สารสนเทศ ร้อยละ 25.24 เกี่ยวกับการบริหารและการจัดการห้องสมุด และร้อยละ 18.5 เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการประยุกต์ใช้ ประเภทของการวิจัยที่ใช้มากที่สุด คือ การวิจัยเชิงสำรวจ ประชากร/กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษามากที่สุด คือ นิสิต/นักศึกษา วิธีการสุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษามากที่สุด คือ การสุ่มแบบตามระดับชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมากที่สุด คือ แบบสอบถาม สถิติพรรณนาที่ใช้มากที่สุด คือ ร้อยละ ส่วนสถิติอนุมานที่ใช้มากที่สุด คือ การทดสอบค่า t-test และ Z-test วิทยานิพนธ์ประมาณร้อยละ 77 นำหลักวิชาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์มาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ส่วนผลการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ พบว่ามีขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการห้องสมุด งานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ งานจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศ การบริการสารสนเทศ ผู้ใช้และพฤติกรรมการใช้สารสนเทศ เทคโนโลยีสารสนเทศและการประยุกต์ใช้ และเรื่องอื่น ๆ นอกจากนี้มีกรายงานผลเกี่ยวกับการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์ วิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ หนังสือหายาก การอ่าน และลิขสิทธิ์

Abstract

This study aimed to analyze master's theses related to academic libraries which were disseminated during 2000-2010. The analysis identified the institutions which disseminated the theses, fields of study, content areas, types of research, research methods, principles or theories used as conceptual frameworks, and to synthesize research findings of theses with similar and related issues in order to obtain an overall picture of the knowledge gained from these findings. The research population included 210 master's theses in academic libraries disseminated by public higher education institutions during 2000-2010. An analysis sheet was developed as a data collection tool. The data was analyzed by using percentages.

The study results were summarized as follows: The institution which disseminated the highest number of thesis titles was Chulalongkorn University (51 titles), followed by Ramkhamhaeng University (43 titles). The year in which the highest number of theses was disseminated was 2003. Majority of thesis titles were in the field of library and information science. Other fields included higher education, educational technology, educational administration,

educational research, and architecture. In analyzing content areas of these theses, it was found that 28.10% was in users and information use behavior, 25.24% was in library administration and management, and 18.5% was in information technology and its applications. Survey research was largely adopted. The population/sample group used the most was students. The most used sampling method was stratified random sampling. Questionnaire was the main data collection method used. Percentage statistics was mostly used in descriptive statistical analysis while t-test / Z-test were mostly used in inferential statistical analysis. Approximately 77% of theses used principles of library and information science as research framework. The synthesis of theses findings showed focuses on the following content areas: Library Management; Collection Development; Information Resource Organization; Information Services.; Users and their Information Use Behavior; Information Technology and its Applications; and findings in other areas included library education; library profession; rare books; reading activities; and copyright law.

คำสำคัญ: การวิเคราะห์เนื้อหา ห้องสมุดมหาวิทยาลัย วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต

Keyword: Content analysis, Academic libraries, Master's theses

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ ประเทศที่มีการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานจะทำให้ประชาชนอันเป็นทรัพยากรสำคัญที่สุดของประเทศมีคุณภาพ สามารถนำความรู้จากการศึกษาที่ได้รับไปพัฒนาทุกภาคส่วนของประเทศ ส่งผลให้ประเทศชาติมีการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเริ่มตั้งแต่การศึกษาระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา สำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษาถือเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากการศึกษาที่ทำให้ประชาชนมีความรู้เชิงวิชาการในระดับสูง และประเทศชาติมีความต้องการทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ในระดับนี้ไปร่วมกันพัฒนาประเทศเพื่อเพิ่มศักยภาพของประเทศให้มีขีดความสามารถสูงขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2552: 1) ซึ่งความรู้ในศาสตร์สาขาวิชาต่าง ๆ หรือในด้านวิชาชีพต่าง ๆ ได้มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ส่งผลให้เกิดการพัฒนาความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ก็คือ การศึกษาค้นคว้าวิจัยอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้การวิจัยช่วยให้มนุษย์ได้ค้นพบองค์ความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น การวิจัยเป็นกระบวนการค้นคว้าและพัฒนาองค์ความรู้ที่มีระบบแบบแผน เป็นเครื่องมือสำคัญของการเรียนรู้ การสร้างความรู้ การสร้างศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถในฐานะเป็นทุนทางปัญญา (ธมลวรรณ ขุนไพชิต. 2550: 140) การศึกษาระดับอุดมศึกษานับการค้นคว้าวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ และนำองค์ความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ดังจะเห็นได้จากกำหนดให้การวิจัยเป็นภารกิจหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษา และการให้ความสำคัญต่อการวิจัยของคณาจารย์ นิสิต นักศึกษา ตลอดจนบุคลากรสายสนับสนุน การวิจัยเป็นองค์ประกอบหนึ่งของมาตรฐานการอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2553: 3) นอกจากนี้การวิจัยยังเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญในการประกันคุณภาพการศึกษาและการจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษาอีกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. ม.ป.ป.: 58)

การวิจัยของนิสิตนักศึกษานับเป็นกระบวนการสำคัญในการเรียนรู้ ดังระบุไว้ในมาตรฐานที่ 24 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542: 14) หลักสูตรสาขาต่าง ๆ ของสถาบันอุดมศึกษา

จึงกำหนดให้นิสิต นักศึกษาทำวิจัยในระดับต่าง ๆ ทั้งปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา ทั้งในรูปของรายงานการศึกษารายวิชาต่าง ๆ รายงานการศึกษานิพนธ์ สารนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ หรือปริญญานิพนธ์ สำหรับหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ หรือหลักสูตรในแนวเดียวกันที่ใช้ชื่ออื่น เช่น สารสนเทศศาสตร์ สารสนเทศศึกษา เป็นต้น นับเป็นหลักสูตรหนึ่งที่ได้กำหนดให้การทำสารนิพนธ์และวิทยานิพนธ์ หรือปริญญานิพนธ์เป็นภาคบังคับของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา การวิจัยของนิสิต นักศึกษาในสาขาวิชานี้จึงกระทำกันโดยต่อเนื่องในหัวข้อที่หลากหลาย ทั้งนี้ด้วยเหตุผลประการหนึ่งคือ บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์เป็นสาขาที่มีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องในลักษณะพลวัต เพราะมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นแรงขับเคลื่อน ในขณะที่พัฒนาการของสาขาวิชากระตุ้นให้มีการวิจัย การวิจัยก็มีประโยชน์ต่อการพัฒนาแนวคิด ทฤษฎี องค์ความรู้ วิถีปฏิบัติ และบริการสารสนเทศ ตลอดจนพัฒนาการทางวิชาชีพ (Matheny, 2008: Online) ดังนั้น ในสาขาวิชาที่มีการวิจัยอย่างกว้างขวาง มักนิยมรวบรวมหรือคัดเลือกงานวิจัยมาวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งเป็นเทคนิคที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ บันทึก เอกสารข่าวสารอย่างมีระบบ และมีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงปริมาณการเน้นหรือความถี่ในการสื่อความหมาย เช่น การเปลี่ยนแปลงเนื้อหา ความน่าเชื่อถือของเนื้อหา โดยผู้วิจัยแยกเนื้อหาออกเป็นกลุ่มและปริมาณเนื้อหาตามเกณฑ์ที่ได้กำหนด (ประภาวดี สืบสนธิ์, 2530: 111)

สำหรับการวิเคราะห์งานวิจัยในสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ นิยมนำวิทยานิพนธ์ และบทความวิจัยมาใช้เป็นหน่วยในการวิเคราะห์ เนื่องจากงานวิจัยส่วนใหญ่จะทำในรูปของวิทยานิพนธ์และบทความวิจัย ดังนั้นจึงทำให้วิทยานิพนธ์และบทความวิจัยเป็นแหล่งงานวิจัยสำคัญที่มีปริมาณมาก การวิเคราะห์งานวิจัยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาสถานะและแนวโน้มของการวิจัย เช่น ประเภทการวิจัย ขอบเขตเนื้อหา การนำทฤษฎีมาใช้เป็นกรอบแนวคิด วิธีดำเนินการวิจัย เป็นต้น ผลการวิจัยเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพงานวิจัย และกำหนดแนวทางในการทำวิจัยของนิสิต นักศึกษา อาจารย์ และบรรณารักษ์ ดังนั้นการส่งเสริมการทำวิจัยจึงเป็นเรื่องสำคัญเพราะการทำวิจัยเชิงคุณภาพยังมีน้อย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้มีการขยายขอบเขตหัวข้อของงานวิจัย พัฒนาประเภทและวิธีวิจัย ตลอดจนการกำหนดนโยบายในการให้ทุนสนับสนุนการวิจัย นอกจากนี้การวิเคราะห์งานวิจัยสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในต่างประเทศมีการวิเคราะห์ที่สะท้อนให้เห็นสถานะและแนวโน้มของงานวิจัยทั้งสาขา หรืออาจเลือกวิเคราะห์งานวิจัยในแขนงย่อย ๆ เช่น สารสนเทศด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ พฤติกรรมสารสนเทศ การรู้สารสนเทศ เป็นต้น หน่วยที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ วิทยานิพนธ์ บทความวิจัยที่พิมพ์เผยแพร่ในวารสาร และสารสังเขป (Dimitroff, 1992: Online; Rochester; & Vakkari, 2003: Online; Urquhart, 2010: Online) ส่วนการวิเคราะห์งานวิจัยในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นการสำรวจและวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของสถาบัน ซึ่งมีทั้งการศึกษาในภาพรวมและเฉพาะสถาบัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสะท้อนให้เห็นสถานะและแนวโน้มของงานวิจัยทั้งสาขา (ดวงกมล วงศ์จันทร์, 2554; เพ็ญสุภา นาทอง, 2543; ภรณ์ ศิริโชติ, 2544; สิริพันธ์ รุ่งวิชานันท์, 2552; สุพัตรา ศิริวัฒน์, 2547; อัจฉรา ด่านพิทักษ์, 2547)

การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในประเทศไทย นอกจากจะวิเคราะห์เพื่อศึกษาขอบเขตเนื้อหา และเขตภูมิศาสตร์ของเรื่องที่ศึกษาแล้วยังมีการวิเคราะห์เนื้อหาตามประเภทของห้องสมุดของเรื่องที่ศึกษาด้วย ซึ่งพบว่า ส่วนใหญ่ศึกษาเกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัย หรือห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา (เพ็ญสุภา นาทอง, 2543; ภรณ์ ศิริโชติ, 2544; สิริพันธ์ รุ่งวิชานันท์, 2552; ดวงกมล วงศ์จันทร์, 2554) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะห้องสมุดมหาวิทยาลัยเป็นห้องสมุดที่มีพัฒนาการที่เจริญก้าวหน้ามากที่สุดในบรรดาห้องสมุดประเภทต่าง ๆ และมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนการสอนและการวิจัยในระดับอุดมศึกษา โดยจัดหาและให้บริการทรัพยากรสารสนเทศหลากหลายรูปแบบแก่นิสิต นักศึกษา และอาจารย์ เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนและการค้นคว้าวิจัยตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ การวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยจึงเป็นรากฐานสำคัญที่จะช่วยให้ห้องสมุดสามารถปรับปรุงและพัฒนาบริการให้สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน ความต้องการของผู้ใช้ และสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอยู่

เสมอ ซึ่งจากการศึกษาวิจัยที่ผ่านมา พบว่า เป็นการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ในสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในภาพรวม ยังไม่มีการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ในสาขาวิชาอื่นนอกเหนือจากสาขาสหบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ที่กล่าวถึงห้องสมุดมหาวิทยาลัย ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาทุกสาขาวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทยที่เผยแพร่ระหว่าง พ.ศ. 2543-2553 นอกจากจะวิเคราะห์วิทยานิพนธ์โดยศึกษาด้านสถาบัน สาขาวิชา ขอบเขตเนื้อหา ประเภทของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัยและการนำหลักวิชา/ทฤษฎีมาใช้ในการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยยังมีความมุ่งหมายที่จะสังเคราะห์ผลการวิจัยด้วย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์วิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทยที่เผยแพร่ระหว่าง พ.ศ. 2543-2553 โดยศึกษาด้านสถาบัน สาขาวิชา ขอบเขตเนื้อหา ประเภทของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัยและการนำหลักวิชา/ทฤษฎีมาใช้ในการวิจัย
2. เพื่อสังเคราะห์ผลการวิจัยของวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่มีประเด็นร่วมกัน และสรุปภาพรวมของความรู้ที่ได้จากข้อค้นพบ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ วิทยานิพนธ์หรือปริญญานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จากสถาบัน 18 แห่ง ที่มีวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยและพิมพ์เผยแพร่ระหว่าง พ.ศ. 2543-2553 รวม 210 ชื่อเรื่อง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบบันทึกข้อมูลวิทยานิพนธ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยให้ประธานและกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ตรวจสอบความตรง (Validity) ของเครื่องมือ และนำไปทดลองใช้กับนิสิตปริญญาโท สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 5 คน ในการบันทึกข้อมูลจากวิทยานิพนธ์จำนวน 5 เล่ม เพื่อตรวจสอบคุณภาพความเที่ยง (Reliability) ของแบบบันทึกข้อมูลก่อนนำไปบันทึกจริง จากการทดลองบันทึกข้อมูลวิทยานิพนธ์ในแบบบันทึก เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ คือ ผลการประเมินแบบบันทึกต้องสอดคล้องกับผู้วิจัย ร้อยละ 80 ขึ้นไป ซึ่งผลการประเมิน พบว่า จำนวนข้อที่ผู้ร่วมประเมินทดลองบันทึกข้อมูลวิทยานิพนธ์สอดคล้องกับผู้วิจัย คิดเป็นร้อยละ 85.71 ถือว่าแบบบันทึกข้อมูลวิทยานิพนธ์ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้มีความเที่ยงอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปเก็บข้อมูลได้
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมรายชื่อวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย ที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่าง พ.ศ. 2543-2553 โดยสืบค้นจากฐานข้อมูลเอกสารฉบับเต็มในรูปอิเล็กทรอนิกส์ (TDC หรือ Thai Digital Collection) ในโครงการความร่วมมือระหว่างห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐและสืบค้นข้อมูลจากเว็บไซต์ห้องสมุดของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย พร้อมทั้งตรวจสอบรายการวิทยานิพนธ์ที่ไม่มีข้อมูลเป็นเอกสารฉบับเต็มเพื่อขอสำเนาวิทยานิพนธ์จากห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่มีให้บริการ เมื่อได้ข้อมูลวิทยานิพนธ์ครบถ้วนแล้ว ดำเนินการบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ของวิทยานิพนธ์ตามหัวข้อที่สร้างไว้ในแบบบันทึกข้อมูลวิทยานิพนธ์ และรวบรวมผลการวิจัยของวิทยานิพนธ์มาสังเคราะห์ตามขอบเขตเนื้อหาที่ผู้วิจัยกำหนด
4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลในแบบบันทึกข้อมูลวิทยานิพนธ์ ในด้านสถาบัน สาขาวิชา ขอบเขตเนื้อหา ประเภทของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัยและการนำหลักวิชา/ทฤษฎีมาใช้ในการวิจัย โดยแจกแจงความถี่และคำนวณค่าร้อยละนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย และสังเคราะห์ผลการวิจัยในแต่ละขอบเขตเนื้อหา สรุปประเด็นข้อค้นพบโดย

วิธีอุปนัย

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยสามารถสรุปผลการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ ดังนี้

1. วิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย ที่เผยแพร่ระหว่าง พ.ศ. 2543-2553 พบว่า มีจำนวนวิทยานิพนธ์ 210 ชื่อเรื่อง จากสถาบันอุดมศึกษา 18 แห่ง เมื่อจำแนกตามสถาบัน พบว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นสถาบันที่มีจำนวนวิทยานิพนธ์มากที่สุด 51 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 24.29) รองลงมา คือ มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 43 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 20.48) และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 29 ชื่อเรื่อง (13.81) ตามลำดับ ส่วนปีที่มีการเผยแพร่วิทยานิพนธ์มากที่สุด คือ พ.ศ. 2546 จำนวน 32 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 15.4) รองลงมา คือ พ.ศ. 2547 จำนวน 29 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 13.81) และ พ.ศ. 2544 จำนวน 24 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 11.43) ตามลำดับ
2. สาขาวิชาที่มีการทำวิทยานิพนธ์มากที่สุด คือ สาขาทางบรรณารักษศาสตร์และ/หรือสารสนเทศศาสตร์ จำนวน 186 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 88.57) รองลงมา คือ สาขาการอุดมศึกษา จำนวน 6 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 2.86) และสาขาเทคโนโลยีการศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา สาขาการวิจัยการศึกษา สาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์ สาขาละ 2 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 0.95) ตามลำดับ
3. ขอบเขตเนื้อหาที่มีการศึกษามากที่สุด คือ ผู้ใช้และพฤติกรรมการใช้สารสนเทศ มีจำนวน 59 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 28.10) รองลงมา คือ การบริหารและจัดการห้องสมุด จำนวน 53 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 25.24) และเทคโนโลยีสารสนเทศและการประยุกต์ใช้ จำนวน 39 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 18.5) ตามลำดับ
4. ประเภทของการวิจัยที่ใช้มากที่สุด คือ การวิจัยเชิงสำรวจ จำนวน 152 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 72.38) รองลงมา คือ การวิจัยแบบผสมผสานวิธี จำนวน 22 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 10.48) และการวิจัยประเมินผล จำนวน 17 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 8.10) ตามลำดับ
5. ประชากร/กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษามากที่สุด คือ นิสิต นักศึกษา มีจำนวน 92 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 43.81) รองลงมา คือ บรรณารักษ์ในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 59 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 28.10) และอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 50 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 23.81) ตามลำดับ
6. วิธีการสุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษามากที่สุด คือ การสุ่มแบบตามระดับชั้น มีจำนวน 63 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 30.00) รองลงมา คือ การเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด จำนวน 61 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 29.05) และการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 48 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 22.86) ตามลำดับ
7. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่มีการศึกษามากที่สุด คือ แบบสอบถาม จำนวน 181 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 86.19) รองลงมา คือ แบบสัมภาษณ์ จำนวน 28 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 13.33) และแบบบันทึก จำนวน 18 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 8.57) ตามลำดับ
8. สถิติที่ใช้ในการวิจัยมากที่สุด คือ สถิติพรรณนา เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ร้อยละเป็นสถิติที่ใช้ในการวิจัยมากที่สุด มีจำนวน 189 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 90.00) รองลงมา คือ ค่าเฉลี่ย/ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำนวน 166 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 79.05) และความถี่ จำนวน 148 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 70.48) ตามลำดับ ส่วนสถิติอนุมานที่ใช้มากที่สุดคือ การทดสอบค่า t-test / Z-test จำนวน 55 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 26.19) รองลงมา คือ การทดสอบค่า F-test จำนวน 41 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 19.52) และการทดสอบค่า Chi-Square จำนวน 7 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 3.33) ตามลำดับ
9. หลักวิชา/ทฤษฎีที่นำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยมากที่สุด คือ หลักวิชาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จำนวน 162 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 77.14) รองลงมา คือ ทฤษฎีลำดับความต้องการของมาสส์โลว์ จำนวน 8 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 3.81) และการประเมินคุณภาพบริการไลบรารี (LibQUAL) จำนวน 6 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 2.86) ตามลำดับ

จากการวิจัยสามารถสรุปผลการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์จำแนกตามขอบเขตเนื้อหา ดังนี้

1. การบริหารและจัดการห้องสมุด ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษามีการวางแผนการปฏิบัติงานประจำปี เพื่อกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงาน สำหรับปรับปรุงและพัฒนาแต่ละส่วนงานในองค์กร โดยผู้อำนวยการ และหัวหน้าฝ่าย/หัวหน้างาน ร่วมกันในการวางแผน กำหนดแผนงาน และประเมินผลแผนงาน ซึ่งในการวางแผนงานมีการนำวิสัยทัศน์และกลยุทธ์มาใช้ในการบริหารงาน

2. งานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ มีการกำหนดนโยบายการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศในด้านการจัดหาและคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุด มีการจัดซื้อแยกกันในแต่ละประเภทของทรัพยากร โดยคำนึงถึงผู้ใช้บริการเป็นสำคัญ ซึ่งห้องสมุดได้จัดกิจกรรมงานออกธำเนาจำหน่ายหนังสือให้ผู้ใช้บริการมีส่วนร่วมในการคัดเลือกทรัพยากรเข้าห้องสมุดโดยเฉพาะอาจารย์ผู้สอน ซึ่งจัดเป็นประจำทุกปี เมื่อจัดหาทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุดแล้ว ต้องมีการประเมินทรัพยากรสารสนเทศว่ามีปริมาณการใช้คุ้มค่ากับงบประมาณที่ห้องสมุดใช้ไปหรือไม่

3. งานจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศ การวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการของทรัพยากรสารสนเทศของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา มีการใช้หลักการการลงรายการร่วมกันตามมาตรฐานสากลในการลงรายการวารสาร หนังสือ และรายงานการประชุม ดังนั้นเพื่อให้การลงรายการบรรณานุกรมเป็นมาตรฐานเดียวกัน จึงมีการจัดประชุมเพื่อหามาตรฐานการลงรายการ จัดทำแผนการลงรายการ และจัดทำคู่มือร่วมกัน ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายและเวลาในการทำรายการ และช่วยลดปัญหาหนังสือค้างในห้องสมุด

4. การบริการสารสนเทศ การให้บริการสารสนเทศแต่ละประเภทมีการกำหนดนโยบายในการจัดการ ซึ่งมีทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษรและไม่เป็นลายลักษณ์อักษร บริการต่าง ๆ ของห้องสมุดมีการพัฒนามากยิ่งขึ้น มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาปรับปรุงและพัฒนาวิธีการให้บริการ เพื่อให้ผู้ใช้บริการได้รับความสะดวกและเข้าถึงข้อมูลได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

5. การใช้ทรัพยากรสารสนเทศและพฤติกรรมการใช้สารสนเทศ การใช้ทรัพยากรสารสนเทศโดยส่วนใหญ่อาจารย์ผู้สอนมีความต้องการใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการสอน การวิจัย สำหรับนักศึกษาเข้าใช้ห้องสมุดเพื่อศึกษาค้นคว้าทำรายงาน ซึ่งนักศึกษาจะหาวิธีการใช้ห้องสมุดหรือสืบค้นสารสนเทศจากเพื่อนและการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยบริการที่นักศึกษาใช้มากที่สุด คือ บริการอินเทอร์เน็ต ใช้บริการยืม-คืนหนังสือตำราประกอบการเรียน และสืบค้นจากฐานข้อมูลบรรณานุกรมออนไลน์

6. เทคโนโลยีสารสนเทศและการประยุกต์ใช้ ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา มีการนำระบบห้องสมุดอัตโนมัติมาใช้ในการจัดการสารสนเทศ เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับงบประมาณของแต่ละสถาบันในการจัดซื้อโปรแกรม ซึ่งหากเกิดปัญหาในการใช้งานระบบที่ห้องสมุดไม่สามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงบางคำสั่งได้เอง ต้องสอบถามไปยังบริษัทผู้จัดทำราย ทำให้การให้บริการเป็นไปอย่างล่าช้า

7. เรื่องอื่น ๆ สรุปได้ดังนี้

7.1 การศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์ วิชาการใช้ห้องสมุดในมหาวิทยาลัยของรัฐ เป็นวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการสืบค้นสารสนเทศ โดยผู้สอนใช้สื่อการสอนประกอบการบรรยาย ทำให้ผู้เรียนได้เข้าใจบทเรียนมากยิ่งขึ้น ซึ่งสื่อการสอนที่ใช้ นั้นขึ้นอยู่กับความถนัดของผู้สอน แต่ทั้งนี้สื่อการสอนที่ใช้ต้องพัฒนาตามยุคสมัยของผู้เรียนด้วยเช่นกัน

7.2 วิชาชีพทางบรรณารักษศาสตร์ ผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา มีการวางแผนงบประมาณในการพัฒนาวิชาชีพของบรรณารักษ์ โดยสนับสนุนให้เข้าร่วมกิจกรรมของสมาคมวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ และการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับวิชาชีพที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานและพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น แต่ด้วยงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด จึงให้การสนับสนุนได้ในบางกิจกรรมเท่านั้น

7.3 หนังสือหายาก ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมีการกำหนดนโยบายการจัดการหนังสือหายาก แต่ไม่เป็นลายลักษณ์

อักษร จัดหาโดยการขอหรือรับบริจาค มีการจัดเก็บในระบบชั้นเปิดและทำเครื่องหมายแสดงกรรมสิทธิ์ โดยการแปลงเอกสารต้นฉบับให้เป็นทรัพยากรดิจิทัล ให้บริการและเผยแพร่ในรูปเอกสารฉบับเต็ม

7.4 การอ่าน บรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ มีความสนใจในการอ่านสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวิชาชีพและเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อนำความรู้ที่ได้จากการอ่านมาใช้ในการปฏิบัติงาน

7.5 ลิขสิทธิ์ การใช้ลิขสิทธิ์กับงานบริการวิชาการด้านวรรณกรรมของบรรณารักษ์ห้องสมุด ที่เป็นปัญหามากที่สุดในการตีความกฎหมายลิขสิทธิ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ในกรณีทั่วไป ซึ่งจากความไม่แน่นอน ความไม่ชัดเจน และความคลุมเครือของกฎหมาย ทำให้การตีความนั้นต้องอาศัยข้อเท็จจริงในแต่ละกรณี

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. วิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย ที่เผยแพร่ระหว่าง พ.ศ. 2543-2553 พบว่า มีจำนวนวิทยานิพนธ์ 210 ชื่อเรื่อง จากสถาบันอุดมศึกษา 18 แห่ง เมื่อจำแนกตามสถาบัน พบว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันที่มีวิทยานิพนธ์จำนวนมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องจากในช่วงเวลาดังกล่าว จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเปิดรับนิสิต/นักศึกษาเข้าศึกษามากที่สุด จึงทำให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันที่มีวิทยานิพนธ์มากกว่าสถาบันอื่น

2. สาขาวิชาที่มีการทำวิทยานิพนธ์มากที่สุด คือ สาขาบรรณารักษศาสตร์/สารสนเทศศาสตร์ อาจเป็นเพราะสาขาบรรณารักษศาสตร์/สารสนเทศศาสตร์ เป็นศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับห้องสมุด ซึ่งนิสิต นักศึกษา สาขาบรรณารักษศาสตร์/สารสนเทศศาสตร์ ส่วนใหญ่สนใจศึกษาเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ของห้องสมุด โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เพ็ญสุภา นาทอง (2543) ภาณี ศิริโชติ (2544) และดวงกมล วงศ์จันทร์ (2554) ดังนั้นจึงทำให้สาขาสหบรรณารักษศาสตร์/สารสนเทศศาสตร์เป็นสาขาที่มีการทำวิทยานิพนธ์มากกว่าสาขาวิชาอื่น

3. ขอบเขตเนื้อหาที่มีการศึกษามากที่สุด คือ ผู้ใช้และพฤติกรรมการใช้สารสนเทศ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ นงลักษณ์ ไม่หน่ายกิจ (2529) ประภาวดี สืบสนธิ์ (2530) เพ็ญสุภา นาทอง (2543) ภาณี ศิริโชติ (2544) สุพัตรา ศิริวัฒน์ (2547) อัจฉรา ด่านพิทักษ์ (2547) สิริพันธ์ รุ่งวิชานิวัฒน์ (2552) และดวงกมล วงศ์จันทร์ (2554) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้และพฤติกรรมการใช้สารสนเทศได้รับความสนใจอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบรรณารักษ์หรือบุคลากรที่ให้บริการสารสนเทศ ต้องการทราบถึงความต้องการและพฤติกรรมการใช้สารสนเทศของผู้ใช้บริการ เพื่อที่จะสามารถจัดบริการได้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ อีกทั้งสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติงานหรือวางแผนการพัฒนาห้องสมุดในส่วนงานที่เกี่ยวข้องได้

4. ประเภทของการวิจัยที่ใช้มากที่สุด คือ การวิจัยเชิงสำรวจ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ นงลักษณ์ ไม่หน่ายกิจ (2529) ประภาวดี สืบสนธิ์ (2530) ชุตินา สัจจามันท์ (2537) เพ็ญสุภา นาทอง (2543) ภาณี ศิริโชติ (2544) สุพัตรา ศิริวัฒน์ (2547) อัจฉรา ด่านพิทักษ์ (2547) สิริพันธ์ รุ่งวิชานิวัฒน์ (2552) ชโรษีนิย ชัยมินทร์ (2553) และดวงกมล วงศ์จันทร์ (2554) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการวิจัยเชิงสำรวจเป็นวิธีวิจัยที่ผู้วิจัยสามารถทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จได้ง่ายกว่าวิธีวิจัยอื่น จึงเป็นวิธีที่ได้รับความนิยมมากตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

5. ประชากร/กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษามากที่สุด คือ นิสิต/นักศึกษา ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของประภาวดี สืบสนธิ์ (2530) ชุตินา สัจจามันท์ (2537) อัจฉรา ด่านพิทักษ์ (2547) ชโรษีนิย ชัยมินทร์ (2553) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะกลุ่มผู้ใช้บริการหรือกลุ่มผู้มีความเกี่ยวข้องกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยมากที่สุด คือ นิสิต/นักศึกษาที่ศึกษาในมหาวิทยาลัย การศึกษาในมหาวิทยาลัยนั้นนอกจากได้รับความรู้จากอาจารย์ผู้สอนในห้องเรียนแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่นิสิต/

นักศึกษาต้องศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมนอกห้องเรียน ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจึงเป็นแหล่งสารสนเทศที่นิสิต/นักศึกษาเข้าถึงได้ง่ายและสะดวกที่สุด ส่งผลให้มีการศึกษาวิจัยโดยใช้นิสิต นักศึกษาเป็นประชากร/กลุ่มตัวอย่างมากที่สุด

6. วิธีการสุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษามากที่สุด คือ การสุ่มแบบตามระดับชั้น ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพัตรา ศิริวัฒน์ (2547) อาจเป็นเพราะประชากรที่ใช้ในการวิจัยส่วนใหญ่เป็นนิสิต/นักศึกษา ดังผลการวิจัยในข้อ 5 ที่พบว่า ประชากร/กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษามากที่สุด คือ นิสิต/นักศึกษา ซึ่งมีจำนวนประชากรมาก และศึกษาอยู่ในระดับและชั้นปีต่าง ๆ จึงต้องใช้การสุ่มแบบตามระดับชั้น

7. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่มีการศึกษามากที่สุด คือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของนางลักษณ์ ไม่น่าภัยกิจ (2529) ประภาวดี สืบสนธิ์ (2530) ชูติมา สัจจามันท์ (2537) เพ็ญสุภา นาทอง (2543) ภรณ์ศิริโชติ (2544) สุพัตรา ศิริวัฒน์ (2547) อัจฉรา ด่านพิทักษ์ (2547) สิริพันธ์ รุ่งวิชานันท์ (2552) ชโรชนีชัย ชัยมินทร์ (2553) และดวงกมล วงศ์จันทร์ (2554) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยข้อ 4 ที่พบว่า วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

8. สถิติที่ใช้ในการวิจัยมากที่สุด คือ สถิติพรรณนา โดยใช้ร้อยละมากที่สุด ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของภรณ์ ศิริโชติ (2544) สุพัตรา ศิริวัฒน์ (2547) อัจฉรา ด่านพิทักษ์ (2547) ชโรชนีชัย ชัยมินทร์ (2553) และดวงกมล วงศ์จันทร์ (2554) การใช้ร้อยละเป็นสถิติที่ใช้ในการวิจัยมากที่สุด อาจเป็นเพราะร้อยละเป็นสถิติที่ใช้แสดงคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่จำเป็นต้องแสดง

9. การนำหลักวิชา/ทฤษฎีมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย มีการนำหลักวิชาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์มาใช้เป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยมากที่สุด จำนวน 162 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 77.14) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะไม่มีการอ้างถึงทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งโดยเฉพาะ แต่ใช้หลักวิชาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย นอกจากนี้ยังมีวิทยานิพนธ์ส่วนหนึ่งที่นำทฤษฎีมาใช้เป็นกรอบแนวคิด โดยส่วนใหญ่เป็นทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ สอดคล้องกับงานวิจัยของแม็กเคชนี และเพ็ตติกรู (McKechnie; & Pettigrew. 2002)

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ข้อเสนอแนะสำหรับสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

1. ควรมีการรวบรวมรายชื่อและบทคัดย่อของวิทยานิพนธ์ทางสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ตั้งแต่ฉบับแรกที่มีการเผยแพร่จนถึงฉบับปัจจุบันไว้บนเว็บไซต์ของภาควิชา เพื่อเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการเลือกหัวข้อวิจัย และลดความซ้ำซ้อนของหัวข้อวิจัยที่จะศึกษา

2. จากผลการวิจัยในด้านขอบเขตเนื้อหา พบว่าขอบเขตเนื้อหาที่มีการศึกษามากที่สุด ได้แก่ ผู้ใช้และพฤติกรรมการใช้สารสนเทศ ซึ่งเป็นเนื้อหาที่มีผู้สนใจและได้ทำการศึกษาค้นคว้ากันอย่างต่อเนื่อง แต่งานห้องสมุดมิได้มีเฉพาะงานด้านบริการ หากแต่องานด้านเทคนิคก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน เนื่องจากการจัดหาและจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศก่อนนำออกให้บริการ ซึ่งจากผลการวิจัย พบว่างานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ และงานจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศยังมีการศึกษาวิจัยน้อย ดังนั้น จึงควรส่งเสริมให้มีการทำวิจัยเพื่อขยายขอบเขตหัวข้อของงานวิจัย

3. ควรมีการศึกษาวเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในทุกสถาบันที่เปิดสอนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบถึงสถานะและแนวโน้มของการวิจัยในแต่ละช่วงเวลา อันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยในอนาคต

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาโดยวิเคราะห์วิทยานิพนธ์เกี่ยวกับห้องสมุดประเภทอื่น ๆ เช่น ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดประชาชน และห้องสมุดเฉพาะ เพื่อให้ทราบถึงสถานะและแนวโน้มของการทำวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุดแต่ละประเภท และส่งเสริมให้มีการศึกษาในหัวเรื่องที่สำคัญแต่มีการศึกษาวิจัยน้อย

เอกสารอ้างอิง

- ชโรษีณีย์ ชัยมินทร์. (2553). **การวิเคราะห์เนื้อหาทางงานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สารสนเทศศึกษา). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชูติมา สัจจามันท์. (2537). **สถานภาพงานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ดวงกมล วงศ์จันทร์ (2554). **การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทและปริญญาเอกสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ในประเทศไทยที่เผยแพร่ระหว่าง พ.ศ. 2542-2551**. ปริญญาโท ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธมลวรรณ ขุนไพฑิต. (2550, กันยายน-ธันวาคม). การวิจัยกับบทบาทที่เปลี่ยนไปของบรรณารักษ์ยุคดิจิทัล. **วารสารวิทยบริการ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์**. 18(3): 140.
- นงลักษณ์ ไม่น่ายกิจ. (2529). งานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์ของนิสิตบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. **บรรณารักษศาสตร์**. 6(1): 1-6.
- ประภาวดี สืบสนธิ์. (2530). **สถานะงานวิจัยบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์: การวิเคราะห์เชิงปริมาณ**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2536). **สาระเชิงแปลและบทวิเคราะห์วิทยานิพนธ์บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์**. กรุงเทพฯ: สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ.
- เพ็ญสุภา นาทอง. (2543). **การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ในประเทศไทยที่เผยแพร่ระหว่างปีพุทธศักราช 2537-2541**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ภรณ์ ศิริโชติ. (2544). **การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์** มหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2539-2544. **บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มข.** 19(2): 86-98.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). **สิทธิประโยชน์: มาตรการในการระดมทรัพยากรเพื่อการอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- _____. (2553). **มาตรฐานการอุดมศึกษาและเกณฑ์มาตรฐานที่เกี่ยวข้อง**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.

- _____. (ม.ป.ป.). **คู่มือประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ. สิริพันธ์ รุ่งวิชานีวัฒน์. (2552, กันยายน-ธันวาคม). การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขาบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. 2533-2550. **วารสารวิทยบริการ**. 20(3): 1-22.
- สุพัตรา ศิริวัฒน์. (2547). **การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2540-2546**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อัจฉรา ด่านพิทักษ์. (2547). **การวิเคราะห์เนื้อหาปริญญาานิพนธ์สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2512-2545**. ปริญญาานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Dimitroff, A. (1992, October). Research in Health Science Library and Information Science : A Quantitative Analysis. **Bulletin of the Medical Library Association**. 80(4): 340-346. Retrieved September 3, 2011, from <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC225697>
- Matheny, N. B. (2008, October). Mutual Good: The Value of Library and Information Science Research to Society. **Library Student Journal**. Retrieved September 3, 2011, from <http://www.librarystudentjournal.org/index.php/ljsj/article/view/59/182>
- McKechnie, L. (E.F.): & Pettigrew, K. E. (2002, Winter). Surveying the Use of Theory in Library and Information Science Research: A Disciplinary Perspective. **Library Trends**. (50)3: 406-417. Retrieved November 4, 2011, from http://vnweb.hwwilsonweb.com/hww/results/external_link_maincontentframe.jhtml?_DARGS=/hww/results/results_common.jhtml.44
- Rochester, M. K.; & Vakkari, P. (2003). International Library and Information Science Research: A Comparison of National Trends. **International Federation of Library Associations and Institution**. Retrieved September 3, 2011, from <http://archive.ifla.org/VII/s24/pub/iflapr-82-e.pdf>
- Urquhart, C. (2010, September). Systematic Reviewing, Meta-Analysis and Meta- Synthesis for Evidence-Based Library and Information Science. **Information Research**. Retrieved September 3, 2011, from <http://informationr.net/ir/15-3/colis7/colis708.html>